

„Ennek a katonának van egy hibája”

Katonaságmegtagadók Izraelben

„Tábornok úr, ez az ember igen használható. Tud repülni, és tud ölni. De van egy hibája: tud gondolkodni.” Ezeket a sorokat Bertolt Brecht írta 1938-ban, csak néhány hónappal a 2. világháború kitörése előtt. Pontosan 67 évvel később az Izraeli Védelmi Erők (*Israeli Defense Force* – a továbbiakban IDF) egyik tartalékos tisztje ezeket a szavakat használta fel, hogy alátámassza „a tábornokhoz írt levelét”. *Yigal Bronner* negyvenéves, nős, két gyereke van. Világi, cionista meghatározottságú családból származik, és indiai tárgyakat oktat Tel Aviv egyetemén. Yigal azt tette, amit szinte minden izraeli férfi tett, és tesz változatlanul: fegyverrel a kezében védte országát. Sosem kérdőjelezte meg szolgálatát – amíg 2000-ben ki nem tört a második intifáda. „Képes vagyok látni, hová vezetsz te (a tábornok) engem. Képes vagyok felfogni, hogy ölnünk és pusztítanunk kell, megsebezünk és meghalunk – és ez sosem ér véget. Én vagyok a lövész. Kerekecske vagyok egy kiagyalt háborús gépezet nagy kerekében. Én azért vagyok, hogy meghalljam a »Tűz!« parancsot, és meghúzzam a ravaszt. De, tábornokom, bárki vagy is, zászlóaljparancsnok, vezérkari főnök, miniszter, miniszterelnök – én képes vagyok gondolkodni! Ezért vissza kell utasítanom felszólításodat a tartalékos szolgálatra. Én nem leszek az, aki a te nevedben meghúzza a ravaszt.”

Yigal Bronner azoknak a tartalékosoknak és újoncoknak még mindig igen kicsi, de egyre növekvő számához tartozik, akik megtagadják, hogy a megszállt területeken szolgáljanak. Közülük 1385-en iratkoztak fel egy internetes oldalra, és tették ezzel nyilvánossá a nevüket. Ezen a listán *Yigal Bronner* neve is rajta van. Nézete szerint az Izraelben „re-

fúzniykoknak” nevezett katonaságmegtagadók (angol *refuse* = megtagad, visszautasít) olyan emberek, akik Izrael állam „morális alapjait” védik, amelyek „nem kevésbé fontosak fennmaradása szempontjából, mint a fegyveres erők”. Hiszi, hogy a katonaság is hasznot húz majd abból, ha visszatérhet eredeti feladatához, az ország védelméhez. Yigal nem kérdőjelezi meg magát a hadsereget, de azt a szerepet igen, amelyet az jelenleg játszik a megszállt területeken. Noha Yigal szomszédai inkább jobboldali irányultságúak, csak kevesen bírálták döntését.

A hadsereg másképp látja ezt: Yigal már többször bebörtönözték, szigorú feltételekkel. Nem viselhetett órát. Sem munka, sem étkezés közben nem beszélhetett. Az étkezéskor történő közös étkezést eleve megtiltották neki. Naponta 14 órát dolgozott a konyhán, vagy WC-t tisztított. Számolt ezekkel a megaláztatásokkal, mivel jobbnak találja, hogy önmagát alázza meg, mint hogy másokat. „Nem kétséges, hogy jobb börtönben ülni, mosogatni és hagymát hámozni, mint embereket megalázni. Sokkal inkább előnyben részesítem azokat a könnyeket, amelyeket a hagyma csal ki belőlem, mint azokat, amelyek akkor szöknek a szemembe, ha felidézem a megszállás képeit.” Yigal tudja, miről beszél. Iseri azt az érzést, mit jelent „megvetett katonának lenni remegő emberek szemében”, akik kegyelemért könyörögnek. Időközben feloszlatták az ezredét, és minden idősebb katonát elbocsátottak a hadseregből, köztük Yigalt is. „Szívesen tekinteném ezt az elbocsátást a magam érdemének, de bizonyára inkább pénzügyi takarékosság áll mögötte. Most további, már elindított katonai eljárás elé kell néznem”, mondja az ex-katona.

Egyik hivatalos állásfoglalásában az IDF szóvivője kijelentette: „A hadseregben való szolgálat mindenki számára kötelező, kivételek csak azok a személyek, akiket az érvényben lévő törvény szerint alkalmatlannak minősítünk. Kivételes esetekben az IDF visszavonja a behívóparancsot, ha indokolható, hogy valaki alkalmatlan a szolgálatra.” Továbbá: „Az ideológiai okokból történő szolgálat-

megtagadásnak nincs helye egy olyan országban, amely a léteért harcol.” Az IDF fejlécével ellátott hivatalos faxon nincs aláírás.

A katonaságmegtagadók olyan ügyvédeknek találnak támogatásra, mint *Yossi Wolfson*. Az ő tapasztalata szerint csak kevés olyan indok létezik, amit az IDF elfogad. Ezek közé tartoznak az egészségi problémák, vagy az ismételt parancsmegtagadás. Fiatal megtagadókat csak ismételt börtönbüntetés után minősítenek alkalmatlannak. Az ügyvéd nézete szerint „ez a normális út”.

Matan Kaminer egyáltalán meg sem kezdte szolgálatát a hadseregben. A huszonhárom éves fiatalember mindent megtagadott – lelkiismereti okokból. Olyan tényállás ez, amellyel az izraeli hadsereg nem számolt. *Matan* alapvetően megszálló csapatnak tartja az IDF-et, amelynek fő feladata szerinte az, hogy sakkban tartsa, és elnyomja a palesztinokat. „Hiszem, hogy minden embernek és minden népnek joga van a szabadsághoz. Tehát nem lehetek ennek a hadseregnek a részévé.” *Matan* úgy véli, hogy a megszállásnak fontos kihatásai vannak az izraeli társadalomra: „Félelem, rasszizmus, szexizmus, különféle társadalmi csoportosulások elnyomása. Ezek a tünetei egy militarizált és beteg társadalomnak.” Biztos abban, hogy ezt a „betegséget” nem lehet meggyógyítani a megszállás befejezése nélkül. Barátainak többsége más véleményen van, de „nagyra becsülnek amiatt, hogy a meggyőződésemért kész vagyok elveszíteni a szabadságomat”. *Matan Kaminer* nem beszél szívesen a börtönben töltött idejéről, de az ismételt bebörtönzések semmit sem változtattak felfogásán.

Az izraeli társadalomban még mindig nagy összefogó szerepe van a hadseregnek. Aki nem volt része a védelmi erőknek, annak társadalmi és foglalkozásbeli hátrányokkal kell számolnia. A fiatalember ennek ellenére biztos a dolgában: „Olyan döntést hoztam, amelyre egész életemben büszke leszek. Az, hogy vállaltam az ebből fakadó következményeket, az erő érzésével tölt el, amit a világon semmiért nem adnék oda.”

Annette Lübbers

Forrás: Publik-Forum, 2006/2

